

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich

RPO-699910-III/12/JA

00-090 Warszawa   Tel. centr. 22 551 77 00
Al. Solidarności 77   Fax 22 827 64 53

Warszawa, 11. 09. 2012 r.

Pan
Władysław Kosiniak-Kamysz
Minister Pracy
i Polityki Społecznej

Szanowny Panie Ministrze

Pragnę zwrócić uwagę Pana Ministra na problem związany z ustalaniem dochodu rodziny lub osoby samotnie gospodarującej na potrzeby ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2009 r. Nr 175, poz. 1362 ze zm.), który ujawnił się w ostatnim czasie na tle jednej ze spraw skierowanych do Rzecznika Praw Obywatelskich.

Zgodnie z treścią art. 8 ust. 3 i 4 ustawy o pomocy społecznej za dochód uważa się sumę miesięcznych przychodów z miesiąca poprzedzającego złożenie wniosku lub w przypadku utraty dochodu z miesiąca, w którym wniosek został złożony, bez względu na tytuł i źródło ich uzyskania, jeżeli ustawa nie stanowi inaczej, pomniejszoną o miesięczne obciążenie podatkiem dochodowym od osób fizycznych, składki na ubezpieczenie zdrowotne określone w przepisach o powszechnym ubezpieczeniu w Narodowym Funduszu Zdrowia oraz ubezpieczenia społeczne określone w odrębnych przepisach, a także kwotę alimentów świadczonych na rzecz innych osób. Do dochodu nie wlicza się jednorazowego pieniężnego świadczenia socjalnego, zasiłku celowego, pomocy materialnej mającej charakter socjalny albo motywacyjny, przyznawanej na podstawie przepisów o systemie oświaty, wartości świadczenia w naturze oraz świadczenia przysługującego osobie bezrobotnej na podstawie przepisów o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy z tytułu wykonywania prac społecznie użytecznych.

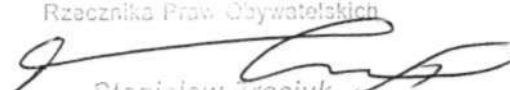
Katalog obciążeń pomniejszających dochód jak i katalog przychodów odliczanych od dochodu na gruncie ustawy o pomocy społecznej mają charakter zamknięty, co powoduje, że wszelkie przychody bez względu na tytuł i źródło ich otrzymania, po odpowiednich pomniejszeniach, stanowią dochód. Z tej przyczyny uznaje się, że nie ma znaczenia tytuł i źródło uzyskiwania środków finansowych, gdyż każdy uzyskany przychód w okresie dysponowania określoną kwotą może stanowić źródło utrzymania (por. wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego w Warszawie z dnia 8 grudnia 2006 r. sygn. I OSK 700/06).

Przepis art. 8 ustawy o pomocy społecznej z uwagi na jego umiejscowienie w przepisach ogólnych ustawy, ma zastosowanie do wszystkich świadczeń przewidzianych w ustawie, a także obejmuje swym zakresem zasady ustalania odpłatności za pobyt w placówkach pomocy społecznej. Zgodnie z treścią art. 60 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej pobyt w domu pomocy społecznej jest odpłatny do wysokości średniego miesięcznego kosztu utrzymania. Mieszkaniec domu za pobyt wnosi opłatę w wysokości nieprzekraczającej 70% dochodu (art. 61 ust. 2 pkt 1 ustawy). Ustalanie dochodu pensionariusza domu pomocy społecznej dla określenia wysokości odpłatności za pobyt w domu pomocy społecznej odbywa się w oparciu o przepis art. 8 ust. 3 i 4 ustawy o pomocy społecznej, którego kształt nie pozostawia organowi żadnego luzu decyzyjnego w ramach którego mógłby, uwzględniając wyjątkowe okoliczności, ustalać dochód osoby. W sposób szczególny problem ten uwidacznia się na przykładzie osoby, która przebywa w domu pomocy społecznej i uzyskuje świadczenie honorowe. W sytuacji bowiem, gdy pensionariusz domu pomocy społecznej osiąga wiek 100 lat i poza świadczeniem emerytalno-rentowym z ZUS uzyskuje prawo do świadczenia honorowego, wzrasta opłata za jego pobyt w domu pomocy społecznej z uwagi na konieczność zaliczenia świadczenia honorowego do dochodu pensionariusza. Świadczenie honorowe jest przyznawane przez Prezesa Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z urzędu każdej osobie, która osiąga wiek 100 lat i aktualnie wynosi 2974,69 zł brutto. Jest to swoista gratyfikacja, którą otrzymują nieliczni obywatele. W opinii Rzecznika Praw Obywatelskich fakt uzyskania tego typu świadczenia nie powinien być traktowany jak każdy inny dochód, a w szczególności nie powinien stwarzać sytuacji, w której wzrost dochodu pensionariusza domu pomocy społecznej daje możliwość, jak w przypadku pensionariusza, który zwrócił się do Rzecznika Praw Obywatelskich, trzykrotnego zwiększenia kwoty odpłatności za pobyt w domu. Wliczanie świadczenia honorowego do dochodu na potrzeby ustawy o pomocy społecznej rodzi, zdaniem Rzecznika, uzasadnione poczucie niesprawiedliwości. Świadczenie takie zatracą swój wyjątkowy charakter, gdyż faktycznie jest ono znacznie obniżane z racji zwiększenia odpłatności za pobyt w domu pomocy społecznej.

Wprawdzie przedstawiona przez pensionariusza Domu Pomocy Społecznej w W. sytuacja ustalania odpłatności za pobyt w domu pomocy społecznej dotyczy osób skierowanych do placówki przed dniem 1 stycznia 2004 r., jednak w realiach ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej wskazany problem nie traci na aktualności.

W związku z powyższym, działając na podstawie art. 16 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2001 r. Nr 14, poz. 147 ze zm.) uprzejmie proszę Pana Ministra o przedstawienie stanowiska w sprawie możliwości podjęcia stosownej inicjatywy ustawodawczej modyfikującej zasady ustalania dochodu dla osób pobierających świadczenia honorowe.

Załącznik.

Z poważaniem
Z upoważnienia
Rzecznika Praw Obywatelskich

Stanisław Trociuk
Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich